

Het bewaren van verhalen – Lieke Koeman

Remnants of Deterrence – restanten van een nucleaire dreiging – en eigenlijk, volgens de historicus Arnold Pronk zelf "een uit de hand gelopen hobby"; brengt de overblijfselen van de nucleaire bases in de voormalige Sovjet-Unie in beeld. Onder leiding van Arnold Pronk en documentair fotograaf Martin Bruining worden voormalige nucleaire bases in kaart gebracht in combinatie met foto's van de ruïnes, de omgeving en de bouwwerken die de raketten omsingelden. De bases zijn ten tijde van de koude oorlog geplaatst en verspreid over een gebied dat rijkt van Leningrad tot aan de Zwarte Zee. De koude oorlog beschrijft de opbouwende spanning tussen de communisten, de Sovjet-Unie, en het kapitalistische Westen, voornamelijk de Verenigde Staten en West-Europa. De oorlog is 'koud' vanwege het feit dat het maar niet tot een daadwerkelijke confrontatie kwam tussen de ideologisch verdeelde blokken. Beide supermachten probeerden elkaar ten tijde van de koude oorlog continu te overtreffen met wapens. Deze wapenwedloop is typerend voor de koude oorlog. Het project van Pronk en Bruining documenteert de overblijfselen van deze wapenwedloop en presenteert dit aan de huidige maatschappij.

Het doel van het project is niet zozeer om aandacht te vragen voor het feit dat de overblijfselen er nog zijn en om deze in stand te houden, maar om mensen te laten *zien* dat de overblijfselen er *zijn*. Volgens het project zelf hoeft zelfs niemand rouwig te zijn over het verval van dit historisch erfgoed. Toch doet dit denken aan bijvoorbeeld "beschermd stadsgezicht" en het doel hiervan, waarbij er wél aandacht wordt besteed aan het bewaren en restaureren van het erfgoed waar nodig. Door de beschermde status blijft het historische karakter en de structuur van bijvoorbeeld een historische binnenstad behouden. Met, in de kern, als functie mensen te herinneren en informeren aan en over het verleden. Van de 'warme' tweede wereldoorlog zijn talloze musea en monumenten opgezet om mensen te laten zien wat er gebeurd is. Dit is ook een vorm van bewaren van historisch erfgoed. Mensen krijgen door middel van het behouden van dit erfgoed een band met hun omgeving en persoonlijke geschiedenis en kunnen dit doorgeven aan een volgende generatie, die vervolgens kan besluiten wat zij hier mee willen en kunnen doen. Dit is naar mijn mening precies wat het project van Arnold Pronk zo belangrijk maakt; het bewaren van historisch erfgoed, simpelweg om het te laten zien en mensen bewust maken van het feit dat er wel degelijk sprake had kunnen zijn van een directe confrontatie in Europa. Het verloop van de koude oorlog is voor 'buitenstaanders' vaak nogal vaag. Met buitenstaanders worden mensen bedoeld die na 1980 geboren zijn. *Remnants of Deterrence* bewaart het verhaal van het verleden op een wel hele concrete manier; de fotodocumentatie bevat foto's van overgebleven raketinstallaties in voormalig Sovjet-gebied. Aangezien deze gebieden niet voor ieder persoon uit eigen initiatief te 'bewonderen' zijn zoals een historische binnenstad, haalt Pronk een stuk geschiedenis dat ook tot de Nederlandse geschiedenis behoort, naar ons toe.

Dit allemaal ook nog, volgens Pronk, op een esthetisch aantrekkelijke manier. Het is geen toeval dat veel van de foto's schilderijen, leuzen in Oekraïens of Russisch en vervaagde propaganda posters bevatten. Door beeldmateriaal te verschaffen wat ten eerste een informatieve en educatieve functie heeft, maar ten tweede ook nog eens *aesthetically pleasing* is, trek je de aandacht van een publiek dat groter is dan alleen andere historici en mensen die er met een geschiedkundige invalshoek hun blik op willen werpen.

Arnold Pronk is er in geslaagd om met zijn project *Remnants of Deterrence* het verhaal te bewaren van een belangrijke periode uit de geschiedenis. De koude oorlog wordt gekenmerkt door zijn wapenwedloop. Daarvan hebben Pronk en Bruining informatie verzameld in de vorm van een fotodocumentatie van de overblijfselen van raketinstallaties binnen de voormalige Sovjet-Unie. Door dit te presenteren laat je mensen kennis maken met historie die tot op heden invloed heeft op onze maatschappij. Je informeert en herinnert door middel van beeld. Ook is de documentatie esthetisch aantrekkelijk, wat er over het algemeen voor zorgt dat een breder publiek zich interesseert in het project.